

CİLT / VOLUME: IV • SAYI / ISSUE: 2 • ARALIK / DECEMBER 2017
ONLINE ISSN: 2529-0045 • PRINT ISSN: 2148-6743

MARMARA TÜRKİYAT ARAŞTIRMALARI DERGİSİ

MARMARA UNIVERSITY JOURNAL OF TURKOLOGY

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Marmara Türkiyat Araştırmaları Dergisi (MUTAD) / Marmara University Journal of Turkology (MUJOT)

6 Aylık Hakemli Akademik Dergi / Biannual Peer-Reviewed Academic Journal

Yıl / Year: Aralık / December 2017, Cilt / Volume: IV, Sayı / Issue: 2

Online ISSN: 2529-0045 • Print ISSN: 2148-6743

Kuruluş Yılı / Foundation year: 2014

Marmara Üniversitesi Rektörlüğü Adına İmtiyaz Sahibi / Owner

Prof. Dr. Mehmet Emin ARAT (Rektör / Rector)

Derginin Sahibi / Owner of the Journal

Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Adına / On behalf of Institute of Turkic Studies of Marmara University

Prof. Dr. Okan YEŞİLOT (Enstitü Müdürü / Director of Institute)

Editör / Editor

Doç. Dr. Özlem DENİZ YILMAZ (Marmara Üniversitesi, İstanbul / Türkiye)

Yayın Kurulu / Editorial Board

Prof. Dr. Erhan AFYONCU (Milli Savunma Üniversitesi, İstanbul / Türkiye), Prof. Dr. Süleyman BEYOĞLU (Marmara Üniversitesi, İstanbul / Türkiye), Prof. Dr. Sebahat DENİZ (Marmara Üniversitesi, İstanbul / Türkiye), Prof. Dr. Muzaffer DOĞAN (Anadolu Üniversitesi, Eskişehir / Türkiye), Prof. Dr. Harun DUMAN (Marmara Üniversitesi, İstanbul / Türkiye), Prof. Dr. Vahdettin ENGİN (Marmara Üniversitesi, İstanbul / Türkiye), Prof. Dr. Nurten GÜNAL (Marmara Üniversitesi, İstanbul / Türkiye), Prof. Dr. Muhammed GÜR (Marmara Üniversitesi, İstanbul / Türkiye), Doç. Dr. Yüksel ÇELİK (Marmara Üniversitesi, İstanbul / Türkiye), Doç. Dr. Davut HUT (Marmara Üniversitesi, İstanbul / Türkiye), Doç. Dr. Özlem DENİZ YILMAZ (Marmara Üniversitesi, İstanbul / Türkiye), Yrd. Doç. Dr. Mehdi GENÇELİ (Marmara Üniversitesi, İstanbul / Türkiye), Prof. Dr. Hamza KANDUR (Marmara Üniversitesi, İstanbul / Türkiye), Prof. Dr. Ahmet KANLIDERE (Marmara Üniversitesi, İstanbul / Türkiye), Doç. Dr. İlyas KEMALOĞLU (Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi, İstanbul / Türkiye), Prof. Dr. Kemalettin KUZUCU (Marmara Üniversitesi, İstanbul / Türkiye), Prof. Dr. Gülay BEZER (Marmara Üniversitesi, İstanbul / Türkiye), Prof. Dr. Osman G. ÖZGÜDENLİ (Marmara Üniversitesi, İstanbul / Türkiye), Yrd. Doç. Dr. Göksel ÖZTÜRK (Marmara Üniversitesi, İstanbul / Türkiye), Prof. Dr. Nesrin SARIAHMETOĞLU (Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi, İstanbul / Türkiye), Prof. Dr. Gülşen SEYHAN ALIŐIK (Marmara Üniversitesi, İstanbul / Türkiye), Prof. Dr. Erdal ŞAHİN (Marmara Üniversitesi, İstanbul / Türkiye), Dr. Liaisan ŞAHİN (Marmara Üniversitesi, İstanbul / Türkiye), Prof. Dr. Cengiz TOMAR (Marmara Üniversitesi, İstanbul / Türkiye), Prof. Dr. Abdülhamit TÜFEKÇİ (Marmara Üniversitesi, İstanbul / Türkiye), Doç. Dr. Murat ULUSKAN (Marmara Üniversitesi, İstanbul / Türkiye), Prof. Dr. Ömer ZÜLFE (Marmara Üniversitesi, İstanbul / Türkiye)

Danışma Kurulu / Advisory Board

Prof. Dr. Hatice AYNUR (İstanbul Şehir Üniversitesi, İstanbul / Türkiye), Prof. Dr. Orhan BİLGİN (İstanbul 29 Mayıs Üniversitesi, İstanbul / Türkiye), Doç. Dr. Danuta CHMIELOWSKA (Varşova Üniversitesi, Varşova / Polonya), Prof. Dr. Evá Judit CSÁKI (Pazmany Peter Catholic Üniversitesi, Budapeşte / Macaristan), Prof. Dr. İnci ENGİNÜN (Emekli Öğretim Üyesi), Prof. Dr. İsmail E. ERÜNSAL (İstanbul 29 Mayıs Üniversitesi, İstanbul / Türkiye), Prof. Dr. Semavi EYİCE (Emekli Öğretim Üyesi), Dr. Mehmet GENÇ (İstanbul Şehir Üniversitesi, İstanbul / Türkiye), Prof. Dr. Peter B. GOLDEN (Rutgers Üniversitesi, New Jersey / ABD), Prof. Dr. Sancar GULAMOV (Özbekistan Bilimler Akademisi, Taşkent / Özbekistan), Prof. Dr. Viktor G. GUZEV (Sankt-Petersburg Devlet Üniversitesi, Petersburg / Rusya Federasyonu), Prof. Dr. Emine GÜRİSOY NASKALI (Emekli Öğretim Üyesi), Dr. Fahri HACILAR (Azerbaycan Cumhuriyeti Dışişleri Bakanlığı), Prof. Dr. Tooru HAYASHI (Tokyo Üniversitesi, Tokyo / Japonya), Prof. Dr. Darhan KIDIRALI (Ulusalaraş Türk Akademisi, Astana / Kazakistan), Prof. Dr. Mücteba İLGÜREL (Emekli Öğretim Üyesi), Prof. Dr. A. Emel KEFELİ (İstanbul 29 Mayıs Üniversitesi, İstanbul / Türkiye) Prof. Dr. Kadıralı KONKOBAYEV (Kırgızistan Türkiye Manas Üniversitesi, Bişkek / Kırgızistan), Prof. Dr. Klaus RÖHRBORN (Emekli Öğretim Üyesi), Prof. Dr. İstván VÁSÁRY (Macar Bilimler Akademisi, Budapeşte / Macaristan), Prof. Dr. Dimitriy VASİLYEV (Rusya Bilimler Akademisi Doğu Bilimleri Enstitüsü, Moskova / Rusya Federasyonu), Prof. Dr. Elfiye YUSUPOVA (Kazan-İdil Boyu Federal Üniversitesi, Kazan, Tataristan Cumhuriyeti / Rusya Federasyonu), Prof. Dr. Mirfatih ZEKİYEY (Tataristan Bilimler Akademisi, Kazan, Tataristan Cumhuriyeti / Rusya Federasyonu)

Makale Düzenleme / Editing Articles

Arş. Gör. Dursaliye ÇAĞLAR (Marmara Üniversitesi, İstanbul / Türkiye), Arş. Gör. Mustafa DERE (Marmara Üniversitesi, İstanbul / Türkiye)

İletişim Bilgileri / Contact Details

Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Müdürlüğü
/ Institute of Turkic Studies of Marmara University

Adres / Address: Göztepe Yerleşkesi, 34722, Kadıköy, İstanbul / Türkiye

Tel / Phone: +90 216 345 60 69

Faks / Fax: +90 216 336 95 91

E-Posta / E-Mail: mutad@marmara.edu.tr

Web: <http://turkiyat.marmara.edu.tr/>

<http://dergipark.gov.tr/mataid>

Baskı / Printing Press: Şenyıldız Matbaacılık

Adres / Address: Gümüşsuyu Cad. Işık Sanayi Sitesi No: 19/102 Topkapı / İstanbul

Tel / Phone • Faks / Fax: +90 212 483 47 91

Sertifika No / Certificate No: 11964

MARMARA TÜRKİYAT ARAŞTIRMALARI DERGİŐİ, Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü'nün hakemli akademik yayınıdır. Altı ayda bir yayınlanır. Marmara Türkiyat Araştırmaları Dergisi, ULRICH Global Serials Directory ve EBSCO uluslararası alan endeksi tarafından taranmaktadır. Dergide yayınlanan makalelerdeki görüşler yazarlarına aittir. Yayın Kurulu tarafından benimsendiği anlamına gelmez. Yayın Kurulu, yazının özine dokunmaksızın gerekli yazım ve ifade değişikliklerini yapma hakkını saklı tutar. Dergiden yapılan alıntılarda kaynak göstermek mecburidir.

MARMARA UNIVERSITY JOURNAL OF TURKOLOGY is a peer-reviewed academic journal of Institute of Turkic Studies of Marmara University. The journal is a biannual publication. Marmara University Journal of Turkology is indexed by ULRICH Global Serials Directory and EBSCO International Index. All the views and opinions expressed in the articles are those of the authors and they do not necessarily reflect the views or opinions of the editor, the editorial board, or the publisher. The editorial board reserves the right to make necessary changes in spelling and phrase without changing content. The published contents in the articles cannot be used without being cited.

Marmara Üniversitesi Yayınevi / Marmara University Press

Adres / Address: Göztepe Yerleşkesi, 34722, Kadıköy, İstanbul / Türkiye

Tel / Phone: +90 216 348 43 79

Faks / Fax: +90 216 348 43 79

E-Posta / E-Mail: yayinevi@marmara.edu.tr

İçindekiler / Contents

ARAŞTIRMA MAKALELERİ / RESEARCH ARTICLES

Biyografik Bir Roman Örneği: *Ahmet Hamdi Tanpınar'ın Son Savunması - Her Şey Bana Karşı*
An Example of Biographical Novel: *Ahmet Hamdi Tanpınar'ın Son Savunması - Her Şey Bana Karşı*
Bahar DERVİŞCEMALOĞLU 329

Türk Tiyatrosunda Lâle Devri (1718-1730)
Tulip Era in Turkish Theater (1718-1730)
Murat KOÇ..... 339

Aleksandr Nikolayeviç Radişçev ve *Sibirya'nın İlhakı Üzerine Kısa Bir Anlatı* İsimli
Çalışması Hakkında
Aleksandr Nikolayevich Radishchev and About His Work, *Concise Statement on the*
Annexation of Siberia
Burcu ÖZDEMİR..... 363

DERLEME MAKALELERİ / REVIEWS

Siyaset Kültürü ve Sebüktegin'in *Pendnâme*'si Üzerine Değerlendirmeler
Evaluations of Sebüktegin's *Pandnāma* and Political Culture
Hasan Hüseyin ADALIOĞLU 377

Kıyasa Muhalefet: Şairlerin Aruz Tasarruflarına Mukayeseli Bir Bakış
An Opposition to Grammatical Rule: Poet's Comparative Overwiev of Arabic Parasody Savings
Mesut Bayram DÜZENLİ..... 387

Türk Kütüphaneciliğinde Mekân, Kullanıcı ve Hizmet Sorunlarının Bir Değerlendirmesi
An Evaluation of Space, User and Service Issues in Turkish Librarianship
Asiye KAKIRMAN YILDIZ..... 417

İngiliz Seyyah Lady Elizabeth Craven'in Gözünden 1786 Tarihinde Kırım
Crimean in 1786 From Aspect of British Lady Elizabeth Craven
Asuman KARABULUT..... 431

Mukaddimetü'l-Edeb'de Türkçe İslami Terimler
Turkic Islamic Terms in *Muqaddimat Al-Adab*

Afag MEMMEDOVA..... 449

ARAŞTIRMA TARİHİ / HISTORY OF HISTORIOGRAPHY

Türkiyede Moğol Tarihi ve Kültürü Araştırmalarının Doğuşu ve Gelişimi (1923-2017)

Rise and Development of Studies on Mongolian History and Culture in Turkey (1923-2017)

Osman G. ÖZGÜDENLİ..... 463

KİTAP TANITIMI / BOOK REVIEW

Komisyon, *İstanbul'daki Türkistan Tekkeleri*, Türbeler Çeşmeler Taşınır Taşınmaz Kültür

Varlıklarını Koruma ve Yaşatma Derneği, İstanbul 2017, 294 s. (ISBN: 978-605-9787-17-8)

Mustafa DERE 513

Makale Yazım Kuralları / Instructions for Authors 517-529

Yazarların İletişim Bilgileri / Contact Details of Authors 531

Takdim

Değerli okurlarımız, *Marmara Türkiyat Araştırmaları Dergisi*'nin IV. Cilt, 2. Sayısı; araştırma makalesi, derleme makalesi, araştırma tarihi ve kitap tanıtımı türü yazılardan oluşmaktadır.

Afag Memmedova'nın "*Mukaddimetü'l-Edeb*'de Türkçe İslami Terimler" adlı yazısında Zemahşeri'nin XII. yüzyılda yazdığı *Mukaddimetü'l-Edeb* adlı eserinde geçen Türkçe İslami terimler ele alınmaktadır.

Hasan Hüseyin Adaloğlu'nun "Siyaset Kültürü ve Sebüktegin'in *Pendnâme*'si Üzerine Değerlendirmeler" adlı makalesinde söz konusu *pendnâme*, bazı *siyasetnâme* ve *pendnâme* türü eserler dikkate alınarak değerlendirilmekte; Mesut Bayram Düzenli'nin "Kıyasa Muhalefet: Şairlerin Aruz Tasarruflarına Mukayeseli Bir Bakış" adlı çalışmasında belâgatçilerin, şairlerin aruz tasarruflarına yönelik yaklaşımları ortaya konmaktadır. Murat Koç'un kaleme almış olduğu "Türk Tiyatrosunda Lâle Devri (1718-1730)" adlı yazıda devrin, Türk Tiyatrosuna nasıl aksettiği üzerinde durulmaktadır. Bahar Dervişcemaloğlu tarafından yazılan "Biyografik Bir Roman Örneği: *Ahmet Hamdi Tanpınar'ın Son Savunması - Her Şey Bana Karşı*" başlıklı makalede söz konusu eser, kurmaca – gerçek ayrımı bağlamında değerlendirilmekte, biyografi ve otobiyografi türleri açısından irdelenip eserde kullanılan bazı anlatı tekniklerine değinilmektedir.

Asuman Karabulut'un "İngiliz Seyyah Lady Elizabeth Craven'in Gözünden 1786 Tarihinde Kırım" adlı çalışmasında Kırım'ın beşerî ve kısmen siyasi yönleri bir İngiliz seyyahın bakış açısıyla sunulmaktadır. Burcu Özdemir'in "Aleksandr Nikoloyeviç Radişçev ve *Sibirya'nın İlhakı Üzerine Kısa Bir Anlatı* İsimli Çalışması Hakkında" başlıklı yazısında Radişçev ve onun Sibirya'da sürgündeyken kaleme aldığı *Sibirya'nın İlhakı Üzerine Kısa Bir Anlatı* adlı çalışması tanıtılmaktadır.

Asiye Kakırman Yıldız'ın "Türk Kütüphaneciliğinde Mekân, Kullanıcı ve Hizmet Sorunlarının Bir Değerlendirmesi" adlı makalesinde Türk Kütüphaneciliğinin mekân, kullanıcı ve hizmet sorunları üzerinde durulmaktadır.

Osman Gazi Özgüdenli tarafından hazırlanan "Türkiyede Moğol Tarihi ve Kültürü Araştırmalarının Doğuşu ve Gelişimi (1923-2017)" adlı çalışmada, Türkiyede 1923-2017 yılları arasında Moğol tarihi, dili, edebiyatı ve kültürü ile ilgili araştırmaların doğuşu ve gelişimi incelenmektedir.

Ayrıca dergimizin bu sayısında Mustafa Dere'nin "Komisyon, İstanbul'daki Türkistan Tekkeleri, Türbeler Çeşmeler Taşınır Taşınmaz Kültür Varlıklarını Koruma ve Yaşatma Derneği, İstanbul 2017, 294 s. (ISBN: 978-605-9787-17-8)" adlı kitap tanıtım yazısı bulunmaktadır.

Marmara Türkiyat Araştırmaları Dergisi'nde yayımlanan yazıların akademik çevreye ve Türklük bilimine ilgi duyan herkese yararlı olmasını dileriz. Dergimizin bu sayısına katkıda bulunan değerli akademisyenlere, makale değerlendirmelerini yapan hakemlere, yayın ve danışma kurulu üyelerine teşekkürlerimizi sunarız.

Prof. Dr. Okan YEŞİLOT